

Věstník MŽP 07/00

REZORTNÍ PŘEDPISY

[9. Dodatek č. 1 k článku 9 Směrnice Ministerstva životního prostředí, uveřejněné ve Věstníku MŽP č. 2/1999 o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí České republiky](#)

Metodické pokyny a návody

[3. Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí pro stanovení účinků zvláštních povodní a jejich začlenění povodňových plánů](#)

[4. Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k používání odmašťovacích kapalin a emulgačních přípravků při likvidaci ropných havárií](#)

SDĚLENÍ

[14. Sdělení sekretariátu rozkladové komise o některých správních rozhodnutích ministra životního prostředí](#)

[15. Sdělení odboru ochrany přírody Ministerstva životního prostředí k nové právní úpravě stráže přírody](#)

[16. Sdělení sekce politiky životního prostředí Ministerstva životního prostředí o publikování materiálu](#)

9.

Dodatek č. 1 k článku 9 Směrnice Ministerstva životního prostředí, uveřejněné ve Věstníku MŽP č. 2/1999 o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí České republiky

/3/ Ministr životního prostředí může z důvodů mimořádných zájmů ochrany životního prostředí a v souladu se státní politikou životního prostředí poskytnout podporu i mimo ustanovení Směrnice a jejích Příloh.

RNDr. Miloš Kužvart, v.r.
ministr životního prostředí

Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí pro stanovení účinků zvláštních povodní a jejich začlenění do povodňových plánů

Účelem tohoto pokynu je upřesnění postupu kvantifikace zvláštních povodní a způsobů stanovení směrodatných limitů pro hodnocení míry vyplývajícího nebezpečí pro vodohospodářská díla, na nichž může dojít ke vzniku zvláštních povodní a určení účinků zvláštních povodní v přílehlém území pod těmito díly.

Využití pokynu se předpokládá především při uvádění stávajících povodňových plánů do souladu s Nařízením vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi a dále při zpracování nových povodňových plánů územních celků nebo vybraných objektů, potenciálně ohrožených zvláštními povodněmi příslušných vodohospodářských děl.

Vydání pokynu vytváří předpoklady pro sjednocení přístupu a řešení problematiky zvláštních povodní v okruhu vlastníků vodohospodářských děl, správců vodních toků, zpracovatelů povodňových plánů a příslušných státních orgánů (příslušné povodňové a vodohospodářské orgány).

1 Vymezení hlavních pojmů

Průtoková vlna – přechodné zvětšení a následující pokles průtoků a vodních stavů, které se graficky znázorňuje v podobě hydrogramu.

Kontrolní povodňová vlna (KPV) – povodňová vlna se zvolenou dobou opakování N let, určená kulminací, objemem a hydrogramem jako podklad pro návrh a ověření bezpečnosti vodohospodářských děl (dále “VD”) za povodní.

Porucha – jev, ovlivňující negativně funkci objektu v rozsahu od snížení až po ukončení jeho provozuschopnosti.

Havárie – náhlá a úplná porucha, která neumožňuje další provoz díla; vesměs žádný z jeho účelů nelze dále zajišťovat.

Povodňový plán – je souhrn organizačních a technických opatření, potřebných k odvrácení nebo zmírnění škod při povodních na životech, na majetku občanů a společnosti a na životním prostředí.

Povodeň – přechodné zvýšení hladiny vodního toku nebo jiných povrchových vod, při kterém hrozí vylití vody z koryta a následné způsobení škod. Rozlišuje se povodeň přirozená (způsobená přírodními jevy) a povodeň zvláštní (způsobená umělými vlivy).

Zvláštní povodeň – průtoková vlna způsobená umělými vlivy. Rozeznávají se tři základní typy podle charakteru situace, která může nastat při stavbě nebo provozu VD:

1. narušením vzdouvacího tělesa (hráze) VD,
2. poruchou hradící konstrukce bezpečnostních a výpustných zařízení VD (při neřízeném odtoku vody z nádrže),
3. nouzovým řešením kritických situací z hlediska bezpečnosti VD (mimořádné vypouštění vody z nádrže).

Pro potřeby tohoto metodického pokynu se pro označení a odkazy na výše uvedené tři typy zvláštních povodní (1., 2. a 3.) používá zkrácené označení ZPV– typ1, ZPV– typ2, ZPV– typ3.

Stupně povodňové aktivity (SPA) – vyjadřují vývoj a míru povodňového nebezpečí. Způsobuje-li toto nebezpečí zvláštní povodeň, pak se SPA vážou na směrodatné limity, případně mezní nebo kritické hodnoty jevu souvisejícího se vznikem zvláštní povodně.

Bdělost - I. SPA na VD nastává při nepříznivém vývoji bezpečnosti VD, odvozeném podle

hodnocení sledovaných jevů a skutečností v rámci výkonu TBD, nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést k vzniku zvláštní povodně. Nebezpečí vzniku ZPV typu 3 souvisí s provozní situací, při které může dojít k mimořádnému vypouštění nebo k neřízenému odtoku, při kterém je dosažen stav I. SPA na vybraném vodočtu.

Pohotovost – II. SPA se vyhláší při pokračujícím nepříznivém vývoji bezpečnosti VD, nebo při mimořádném vypouštění vody nebo neřízeném odtoku z VD, které vyvolávají průtokovou vlnu, při které je dosažen stav II. SPA na vybraném vodočtu. Bezpečnost díla se odvozuje podle stavu a vývoje sledovaných jevů a skutečností v rámci výkonu TBD při hodnocení překročení mezních hodnot vybraných veličin.

Ohrožení – III. SPA nastává při vzniku kritické situace na VD podle vyhodnocení TBD při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností, pokud hrozí havárie díla doprovázená nebezpečím vzniku ZVP typu 1 nebo za mimořádného vypouštění vody při použití nouzových opatření s vyvoláním průtokové vlny, při kterém je dosažen stav III. SPA na vybraném vodočtu.

Technickobezpečnostní dohled (TBD) – je odborná činnost ke zjištění technického stavu díla z hlediska jeho bezpečnosti, stability, možných příčin poruch a k návrhu opatření k nápravě. Provádí se zejména pozorováním díla, měřením jeho deformací se zpracováním a hodnocením výsledků ve vztahu k předem určeným mezním¹ nebo kritickým² hodnotám, předpokladům projektu a poznatkům z výstavby a dosavadního provozu.

Program technickobezpečnostního dohledu (PTBD) – samostatný dokument TBD podle § 19 a § 26 Vyhl. 62/75 Sb., který obsahuje popis pozorování a měření a pokyny pro hodnocení stavu a vývoje bezpečnosti a stability VD.

Území ohrožené zvláštní povodní – území, jehož hranice určuje kulminační hladina při zvláštní povodni typu 1, 2 nebo 3 (ZPV– typ1, 2, 3). Ve směru po toku končí v profilu, kde kulminační průtok zvláštní povodně poklesne na hodnotu stoletého kulminačního průtoku přirozené povodně (Q100).

Záplavové území – administrativně určené území, které vymezuje záplavová čára, odpovídající hladině při návrhové povodni.

2 Související právní předpisy a normativní odkazy

Zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb., zákona č. 114/1995 Sb., zákona č. 14/1998 Sb., a zákona č. 58/1998 Sb.

Vyhláška č. 62/75 Sb., o technickobezpečnostním dohledu a dozoru

Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi

TNV 75 2931 Povodňové plány (1997)

MP OOV MŽP k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní (Věstník MŽP, 04/99)

3 Platnost metodického pokynu

3.1 Použití pokynu je vázáno na vodohospodářská díla, na kterých nelze vyloučit vznik alespoň jednoho typu zvláštní povodně a který může vyvolat nebezpečí vzniku škod v důsledku vylití vody z koryta a zaplavování území.

3.2 Obecně platí pro všechna vodohospodářská díla I. až III. kategorie³ včetně ochranných hrází a odkališť. Specifikem ochranných hrází je, že jsou liniovou stavbou, která ochrannou funkci zastává jen občas a jen v určitém rozmezí kulminací povodňové situace. U odkališť navíc nelze vyloučit nebezpečí zvláštní povodně se směsí kalu a vody, případně kontaminací okolí škodlivými látkami.

3.3 U děl IV. kategorie a malých vodních nádrží (MVN) se zvláštní povodně vyčíslují a jejich účinky stanovují v případě, že zvláštní povodeň v důsledku narušení hráze může ohrozit území pod dílem. Posouzení účinku zvláštní povodně se stanoví odborným posouzením nebo expertním odhadem.

3.4 Zvláštní povodně není třeba kvantifikovat u malých vodních nádrží, které splňují podmínky:

- výška hráze je nižší než 4 m a současně celkový objem nádrže nedosahuje 50 tis. m³ a navíc při případném narušení hráze nemůže v přilehlém území pod dílem dojít k význačnějším škodám,
- bez ohledu na velikost akumulovaného objemu nádrže, pokud výška hráze není vyšší než 1,5 m.

3.5 Pokyn platí pro jednotlivá, izolovaná vodohospodářská díla I. až IV. kategorie. Je-li třeba zohlednit vliv VD, ležícího v horní části povodí nad vyšetřovaným profilem, případně ovlivnění objektů v rámci vodohospodářské soustavy, postupuje se individuálně podle konkrétních podmínek. V případě kaskády VD se stanovení zvláštních povodní pro jednotlivá izolovaná díla doplní vyhodnocením účinku zvláštní povodně, odvozené z postupného narušení děl ve směru toku vody.

3.6 U ochranných hrází se zpravidla určují zvláštní povodně, které přísluší zvoleným typickým úsekům ohrázeného toku podle jeho významných přítoků, podle charakteru potenciálně zaplaveného území a podle umístění funkčních objektů a plánovaných míst násilného odlehčení části povodňového průtoku.

4 Všeobecně k zvláštním povodním

4.1 Vznik zvláštní povodně bezprostředně souvisí s bezpečností VD. Proto při určování parametrů zvláštní povodně a směrodatných limitů SPA je nezbytná spolupráce s určeným pracovníkem, který na konkrétním díle TBD vykonává.

4.2 U provozovaných VD má povinnost stanovení zvláštních povodní vlastníků (provozovatel) VD. U vodohospodářských děl I. a II. kategorie tak činí prostřednictvím, případně v součinnosti s odbornou organizací pověřenou výkonem TBD. U III. a IV. kategorie zpravidla pomocí odborného subjektu s oprávněním k projektování v oboru vodohospodářských staveb.

4.3 U navrhovaných nebo rekonstruovaných děl tato povinnost přísluší investorovi. Zvláštní povodně u VD I. až III. kategorie se kvantifikují při popisu a rozboru rizik spojených s budoucí existencí díla v rámci vyjádření o rozsahu dohledu, zpracovaného odbornou organizací pověřenou výkonem TBD. U navrhovaných nebo rekonstruovaných MVN se zvláštní povodně stanoví na základě podkladů, zpracovaných při kategorizaci VD4 .

4.4 Zvláštní povodeň se pro potřeby tohoto pokynu charakterizuje hydrogramem umělé průtokové vlny s parametry: průtok na začátku vlny ($Q_{poč}$), kulminační průtok (Q_{ZPV}), doba vzestupu (tvz), celková doba trvání (t_{ZPV}) a objem průtokové vlny (W_{ZPV}) - viz. schéma v příloze č. 1.

4.5 Doba trvání zvláštní povodně se uvádí v hodinách a vymezuje se jako časová odlehlost průtoku na začátku vlny a zvolenému limitu průtoku na poklesové větvi. Za tento limit se pro ZPV– typ1 zpravidla volí hodnota kulminačního průtoku Q_{100} přirozené povodně nebo neškodný průtok ($Q_{NEŠ}$) pro ZPV– typ2 a typ3. Není-li neškodný průtok stanoven, použije se průtok, při kterém je

dosažen stav odpovídající druhému stupni povodňové aktivity na vybraném vodočtu při přirozené povodni.

4.6 Pro stanovení zvláštních povodní se jako základní podklady použijí:

- platná provozní dokumentace VD (MŘ, PTBD, normace rybníků apod.),
- výsledky výkonu TBD (hodnotící zprávy TBD, posouzení technického stavu VD),
- posudky bezpečnosti díla za povodní, případně související podklady a hydraulické výpočty,
- poznatky a zkušenosti z provozu VD,
- hydrologické podklady.

4.7 Jako doplňující podklad slouží projektová dokumentace VD. Navíc se s výhodou využijí již dříve zpracované studie a analýzy poruch VD, stanovení průlomových vln apod.

4.8 Předpoklady při stanovení parametrů zvláštních povodní:

a) Časový průběh přítoku se u samostatně hodnoceného VD nezavádí, pokud se na vzniku zvláštní povodně významně nepodílí.

b) Počáteční kóta hladiny v nádrži se uvažuje:

- Pro havárii při přeplnění nádrže za povodně na úrovni zvýšené hladiny, vyvolávající přelévání koruny hráze po dobu nutnou k ohrožení její stability. U významných VD se doporučuje zvýšenou hladinu v nádrži stanovit řešením transformace teoretické povodňové vlny nádrží, jejíž parametry se převezmou nebo odvodí z hydrologických údajů (KPV) pro posouzení bezpečnosti díla za povodní⁵.
- Při poruše za standardní provozní situace pro VD I. až III. kategorie v úrovni stanovené maximální provozní hladiny. U děl IV. kategorie v úrovni kóty minimální úrovně koruny hráze. Pokud není reálné v daných podmínkách uvedené kóty naplnění dosáhnout (např. vzhledem k vysoké kapacitě bezpečnostního přelivu vzhledem ke kulminaci povodně), je rozhodující max. hladina při kontrolní povodni (KPV).

c) Odtok z díla na začátku vývoje poruchy se uvažuje s ohledem na počáteční naplnění nádrže a vyšetřovaný typ zvláštní povodně podle platných ustanovení MŘ. Je-li příčinou havárie přelítí hráze za povodně, stanoví se podle souhrnné měrné křivky a příslušné hladiny v nádrži. Kapacity zařízení pro převádění vody přes dílo, které vyžadují přítomnost obsluhy, se redukují, případně vůbec neuvažují, není-li dosažitelnost obsluhy plně zaručena (např. u MVN, kdy obsluha není trvale přítomna a bezpečné převedení povodně je podmíněno včasným vyhrazením bezpečnostního přelivu).

4.9 Ve výpočtech tvaru hydrogramů zvláštních povodní je třeba zohlednit odtokové poměry v navazující části údolí pod hrází. Pokud může dojít k podstatnému ovlivnění dolní vodou, je třeba tento vliv zahrnout.

4.10 Dokumentace zvláštních povodně se provádí:

- u navrhovaných nebo rekonstruovaných VD I. až III. kategorie ve vyjádření o rozsahu dohledu,
- u provozovaných VD I. až III. kategorie v platném programu TBD,
- u VD IV. kategorie v samostatném protokolu, jehož formulář je uveden v příloze č. 2.

4.11 Parametry zvláštní povodně jsou jako návrhové hodnoty podkladem pro stanovení příslušných SPA a pro vyčíslení účinků zvláštních povodní v toku pod VD. Vlastník (provozovatel) VD je poskytuje na vyzvání příslušným povodňovým orgánům.

5 Kvantifikace zvláštní povodně typu 1

5.1 Podle geologických podmínek, způsobu založení, typu a konstrukce VD a uspořádání objektů se vyberou základní možné poruchy, které mohou vést k narušení a havárii vzdouvacího tělesa díla.

5.2 Pro každou poruchu se stanoví scénář a orientační časový průběh jejího vývoje. Obecně se doporučuje vývoj kvantifikovat variantně pomocí intervalového odhadu časového rozmezí možného trvání od T_{min} do T_{max} .

5.3 Pro zvolený scénář se vygeneruje hydrogram průtokové vlny v přehradním profilu (časová závislost průtoku určená prázdněním nádrže a vývojem průtočného profilu v tělese hráze). Pro jeho sestavení se použije jeden z dále uvedených postupů:

- a) U zemních hrází významných VD pomocí matematického modelu simulace eroze tělesa hráze, založeného na fyzikálních principech se zavedením hydraulických, erozních a transportních rovnic a při zohlednění podstatných faktorů: geometrických a geotechnických charakteristik hráze a podloží.
- b) U betonových a zděných hrází, případně i u sypaných hrází řešením prázdnění nádrže výtokem vody otvorem, jehož geometrické charakteristiky se v čase vyvíjí podle předem definovaného průběhu poruchy. Podkladem pro volbu umístění, počátečních rozměrů a časového průběhu průtočného profilu v tělese hráze slouží praktické poznatky, statistická vyhodnocení skutečných případů havárií hrází a statické výpočty stability pro variantní předpoklady a možná chování hráze a jejích částí během provozu.

Tento postup lze ve zjednodušené podobě použít i u zemních hrází méně významných děl IV. kategorie (MVN). Časový vývoj průrvy se stanoví podle empirických závislostí nebo odborným odhadem. Hydrogram průtokové vlny se může schematizovat na trojúhelník nebo jej lze nahradit jen parametrem velikosti kulminace odtoku a celkovou dobou trvání prázdnění nádrže.

5.4 V případě prošetření několika variant průběhů možných poruch vzdouvacího tělesa se za směrodatnou zvláštní povodeň pokládá průtoková vlna, které přísluší největší parametry (QZPV a WZVP) 6 .

Pokud jednotlivým vybraným poruchám lze odpovědně přiřadit navzájem výrazně odlišnou pravděpodobnost výskytu, pak za výslednou se vybere zvláštní povodeň s nejvyšší hodnotou ukazatele rizika. Ten se stanoví jako součin pravděpodobnosti příslušné poruchy (p) a kulminace odtoku (QZPV), případně objemu vlny (WZPV).

5.5 U významných VD se doporučuje jako podklad pro příslušné povodňové plány zvláštní povodeň dokumentovat ve dvou variantách, jednak jako havárie při extrémním zatížení za povodně a dále jako poruchu za standardní provozní situace VD s hladinou v nádrži na úrovni plného zásobního prostoru.

6 Kvantifikace zvláštní povodně typu 2

6.1 Vyberou se jednotlivá zařízení, která lze podle MŘ použít pro vypouštění nebo převádění vody přes dílo, jako jsou:

- hrazené bezpečnostní přelivy,
- spodní výpusti,
- vtoková a technologická zařízení VE,

nebo zařízení umožňující odběr a dopravu vody (vodárenské odběry surové vody, přivaděče apod.).

6.2 Na základě zhodnocení možných provozních nebo havarijních situací se pro každé zařízení, ze kterého může voda neřízeně vytékat, navrhne scénář časového vývoje poruchy. Poruchy různých zařízení se hodnotí samostatně a vzájemně se nekombinují. V případě hrazeného bezpečnostního přelivu o více polích se počítá jen s poruchou jednoho nejkapacitnějšího pole. Nutnou podmínkou je však samostatné zdvihadací zařízení a nespřažené ovládání hrazení každého pole.

6.3 Pro každé zařízení, případně i variantně pro každou provozní situaci se stanoví:

- průtočná kapacita při max. naplnění nádrže,
- celková doba prázdnění nádrže.

6.4 Max. kapacita zařízení se odvodí z příslušné měrné křivky zařízení, uvedené v přílohové části MŘ, nebo se určí hydrotechnickým výpočtem podle příslušných geometrických charakteristik.

6.5 Celková doba prázdnění se určí, pokud není uvedena v MŘ, hydrotechnickým výpočtem.

6.6 Zvláštní povodeň typu 2 je dána zařízením a provozní nebo havarijní situací, které vyvolají největší odtok.

7 Kvantifikace zvláštní povodně typu 3

7.1 Pro VD I. až III. kategorie se shromáždí jednotlivá nouzová opatření, která jsou navržena pro případ řešení mimořádných situací při ohrožení bezpečnosti díla na principu urychleného snížení hladiny, odpuštění části objemu nádrže nebo vypuštění celé nádrže. Výchozím podkladem je platný program TBD.

7.2 U VD IV. kategorie a MVN se nouzová opatření volí individuálně podle místních a morfologických podmínek každého díla. Jako příklad lze uvést:

- úplné otevření výpustného zařízení za účelem vypuštění nádrže,

- úplné vyhrazení všech polí hrazeného bezpečnostního přelivu,
- násilné, případně i destruktivní otevření hradící konstrukce hrazeného bezpečnostního přelivu,
- operativní zřízení nouzového přelivu na některém z boků hráze nebo v prostoru zavázání,
- odlehčovací průpich apod.

7.3 Pro každé nouzové opatření se stanoví:

- maximální možný odtok,
- doba, která nastane od zahájení realizace opatření po dosažení kulminace odtoku v hod.,
- celková doba trvání vypouštění jako doplňující orientační údaj.

8 Všeobecně ke SPA při nebezpečí vzniku zvláštních povodní

8.1 Povinnost stanovení směrodatných limitů pro třístupňové vyjádření míry povodňového nebezpečí pomocí SPA má vlastník (provozovatel) VD. U vodohospodářských děl I. a II. kategorie tak činí prostřednictvím odborné organizace pověřené výkonem TBD. U ostatních VD je zpravidla navrhuje hlavní pracovník TBD, případně jiný odborný kvalifikovaný subjekt (např. zpracovatel MŘ) s využitím zkušeností hlavního pracovníka TBD.

8.2 Pro stanovení SPA se jako podklad použije:

- platná provozní dokumentace VD (MŘ, normace rybníků apod.),
- kvantifikace jednotlivých typů zvláštních povodní,
- platný program TBD (kromě VD IV. kategorie),
- poznatky z výkonu TBD (posouzení technického stavu nebo bezpečnosti díla za povodní),
- zkušenosti z provozu díla,
- pro přilehlý úsek toku pod dílem stupně povodňové aktivity pro přirozené povodně.

8.3 Směrodatné limity pro SPA včetně mechanismu jejich vyhlášení a odvolávání se dokumentují:

- v plném rozsahu v platném programu TBD,
- zkráceně v MŘ v kapitole D. Bezpečnostní opatření a manipulace za mimořádných okolností,
- u VD IV. kategorie, u kterých se výše uvedené dokumenty výslovně nevyžadují, v samostatném dokumentu – protokolu (v příloze č. 3),

8.4 Navržené SPA z titulu zvláštních povodní tvoří jeden z podkladů pro zpracovatele příslušných PP územních celků.

9 Stanovení směrodatných limitů pro SPA při nebezpečí vzniku zvláštních povodní u VD I. až III. kategorie

9.1 *První stupeň, stav bdělosti* nastává na základě vyhodnocení výsledků měření a obchůzek TBD obsluhou díla podle postupu a zásad uvedených v programu TBD. Při dosažení či překročení stanovených mezních hodnot sledovaných jevů TBD se aktivují další činnosti a šetření za účelem bližšího poznání jevu a možnosti přijetí adekvátních opatření. Provádí se podle ustanovení programu TBD ve spolupráci a podle pokynů hlavních pracovníků TBD pomocí opakování měření, zvýšení četnosti měření, sledování a měření doplňujících veličin apod. Pokud pro nastalý stav obsluha nemůže vyloučit možnost vývoje a nebezpečí vzniku zvláštní povodně (chyba měření, závada měřicího zařízení, ovlivnění extrémní hodnotou jiného vlivu – srážkou, teplotou apod.), aktivuje se I. SPA jako stav bdělosti. O nebezpečí vzniku včetně prognózy možného dalšího vývoje zvláštní povodně se informují příslušné povodňové orgány.

9.2 Směrodatné limity, které slouží k rozpoznání I. SPA, jsou nedílnou součástí výkonu TBD a jsou dokumentovány v platných programech TBD. Není třeba je samostatně určovat.

9.3 Za směrodatné limity pro vyhlášení **II. a III. SPA** při nebezpečí zvláštních povodní se volí kvantifikované skutečnosti, podle kterých lze odvodit bezpečnost VD z hlediska:

- narušení vzdouvací konstrukce díla,
- havárie některého z funkčních objektů,
- mimořádného vypouštění vody nebo neřízeného odtoku, které vedou k dosažení II. či III. SPA ve vybraném hlásném profilu.

9.4 Pro vyjádření nebezpečí havárie vzdouvacího tělesa VD nebo funkčního objektu z hlediska ohrožení stability, průsakového a tlakového režimu nebo povrchové eroze při přelítí hráze se jako kvantifikované skutečnosti volí:

- zatížení konstrukce (vodní stav, hladina, průtok),
- deformace (posun, trhliny, zátrh, sesuv),
- průsakový režim (velikost a charakter průsaku, depresní křivka, úroveň hladiny),
- jiný jev (sesuv do nádrže apod.).

9.5 Hodnoty směrodatných limitů pro vyhlášení **II. SPA** by měly charakterizovat rostoucí nebezpečí vzniku zvláštní povodně, při kterém se na díle rozhoduje o výběru a přijetí adekvátních nouzových a varovných opatření, doprovázených uvedením do stavu pohotovosti obsluhy a prostředků vyčleněných na zabezpečovací práce. O nastalé situaci a předpovědi možného vývoje se informují příslušné povodňové orgány, předpovědi možného vývoje a průběhu se průběžně upřesňují.

9.6 **III. SPA** tvoří vesměs kritické meze, při jejichž dosažení v důsledku bezprostředního ohrožení bezpečnosti VD a nepříznivém vývoji vzniku zvláštní povodně se provádějí zabezpečovací práce a

aktivizují se příslušné povodňové orgány za účelem evakuace osob v území ohroženém zvláštní povodní. Na VD se zahájí provedení adekvátních nouzových opatření.

10 Stanovení směrodatných limitů pro SPA při nebezpečí vzniku zvláštních povodní u VD IV. kategorie

10.1 Dále uvedené zásady platí pro VD IV. kategorie a ochranné hráze, které prakticky nejsou vybaveny speciálním zařízením pro měření TBD. Dohled se provádí hodnocením jevů a skutečností, zjištěných při obchůzkách, standardně konaných 1× měsíčně.

10.2 **I. SPA**, stav bdělosti nastává při zpozorování neobvyklých jevů a skutečností, k jejichž objasnění se zpravidla zavádějí dočasné měření, např. při zamokření vzdušního svahu, jeho paty nebo podhrází, nebo při závažných zjištěních, např.:

- zátrhy návodního svahu hráze v rozsahu od normální hladiny až po úroveň koruny hráze,
- snížená kapacita bezpečnostního přelivu nebo limitující části jeho odpadu (omezujícím prvkem, vegetací, poškozením konstrukce, zanesením apod.),
- poškozené a nefunkční ovládací mechanismy stavidel u hrazených přelivů,
- svévolně zvýšená úroveň přelivné hrany bezpečnostního přelivu,
- dlouhodobě udržovaná zvýšená provozní hladina na úrovni vyšší než 40 cm pod nejnižším místě koruny hráze,
- ezpůsobnost výpustného zařízení k vypuštění nádrže (rybníka).

10.3 **II. SPA**, stav pohotovosti, se vyhláší při obsluhu zjištěných skutečnostech a překročených mezních hodnotách jevů, za které se považují zejména:

- výrazná deformace povrchu hráze (koruna, vzdušný nebo návodní svah) v podobě nového propadu, trhliny nebo sesuvu,
- nový soustředěný průsak vody na hrázi nebo v oblasti vzdušné paty, zvětšující se zamokření,
- snížená kapacita bezpečnostního zařízení, případně neovladatelnost hrazení a uzávěrů při stoupající tendenci přítoků a nárůstu hladiny v nádrži nad normální úroveň.

10.4 **III. SPA**, stav ohrožení, se vyhláší při dosažení kritických hodnot, za které se považují:

- pokračující nepříznivý vývoj deformací povrchu hráze, který zasahuje více než polovinu šířky koruny, nebo více než třetinu délky vzdušného nebo návodního svahu,
- trhliny kdekoli na povrchu tělesa hráze šířka větší než 2 cm nebo s poklesem na trhlíně,
- soustředěný průsakový vývěr se zakalenou vodou s viditelně vzrůstajícím trendem, příp. tlakový zakalený vývěr na rozhraní násypu hráze a konstrukce objektů,

- nekontrolovaný vzestup hladiny v nádrži na úroveň vyšší než 20 cm pod nejnižším místem koruny hráze a nadále se stoupající tendencí.

10.5 Okolnosti nebezpečí vzniku zvláštních povodní pro vyhlášení II. nebo III. SPA se neprodleně oznamují příslušným povodňovým orgánům a správcům vodních toků, včetně předpovědi dalšího vývoje.

11 Stanovení rozsahu území ohroženého zvláštní povodní

11.1 Podmínkou pro vyčíslení účinku zvláštní povodně v území pod dílem je relace, že kulminace odtoku převyšuje přirozený neovlivněný kulminační průtok Q_{100} . Vyčíslením účinku se rozumí stanovení hranice ohroženého území ve směru postupu vlny při její kulminační hladině.

11.2 Hranice ohroženého území se zpravidla stanoví variantně pro jednotlivé typy zvláštních povodní (typu 1 až 3). Hranice ohroženého území od ZPV typu 2 a 3 ve směru po toku končí v profilu, kdy kulminační průtok zvláštní povodně poklesne na menší z hodnot Q_{100} nebo QNEŠK příslušného území.

11.3 Při stanovení hranice se vychází z hydraulického výpočtu nebo matematického modelu, případně ze zjednodušeného výpočtu. Jako podklad se použijí:

- mapový podklad v měřítku alespoň 1 : 10 000 nebo digitální model terénu,
- geometrické charakteristiky objektů,
- případně účelové geodetické zaměření vybraných částí terénu (podélný profil, charakteristické příčné řezy, údolní profily apod.).

Obecně se doporučuje výše uvedené podklady zajistit s předstihem a společně pro následné využití jak při zpracování hranic záplavového území od přirozených povodní, tak pro určení účinků ZVP typu 1 až 3.

11.4 Doporučený postup pro stanovení hranice ohroženého území u VD I. až III. kategorie spočívá v řešení dynamické průtokové vlny se stanovením průběhu kulminační hladiny při zahrnutí transformace povodňové vlny v dotčeném území. Jedná se o modelování velmi rychle proměnného neustáleného proudění v neprizmatickém korytě. Pro výpočet lze při možném zanedbání vlivu proudění mimo hlavní proudnici obvykle použít postup výpočtu jednorozměrného neustáleného nerovnoměrného proudění. V případě nutnosti místního podrobnějšího šetření složitých proudových poměrů (několik směrů proudění, vliv nasycení vody splaveninami, vliv akumulace vody podél toku) se volí model dvourozměrný (řešení aproximací postupu dynamické vlny v přirozených korytech).

11.5 Hranice ohroženého území u VD IV. kategorie se stanoví zjednodušeným hydraulickým výpočtem řešení kinematické vlny na základě průřezu území, účelového geodetického zaměření charakteristických příčných profilů a odečtení podélného sklonu toku a údolí z mapového podkladu. Případný vliv transformace vlny se určí samostatně.

11.6 Provedený výpočet postupu povodňové vlny je vhodné ve vybraných profilech doplnit objemovými kontrolami za účelem platnosti bilance celkového objemu vody v čase a vzdálenosti (v důsledku použitého zjednodušení řešení, možné akumulace či ztrát infiltrací apod.).

11.7 Součástí výpočtu je rozbor přesnosti a spolehlivosti podkladů a stanovené hranice území ohroženého zvláštní povodní. Pokud může dojít k ohrožení lidských životů, doporučuje se zjednodušující předpoklady řešení volit na straně bezpečnosti výpočtu.

11.8 Dokumentace území ohroženého zvláštní povodní obsahuje:

- průvodní zprávu (identifikační údaje, zpracovatel, datum zpracování, použité podklady, popis výpočtu, tabelární doložení výsledků),
- situaci se zakreslenou hranicí ohroženého území,
- případně obalové křivky hladin (průtoků) podél trasy koryta pod dílem,
- hydrotechnické výpočty.

12 Přílohy

1. Schéma hydrogramu a značení parametrů zvláštní povodně.
2. Dokumentace parametrů zvláštních povodní pro VD IV. kategorie.
3. Protokol dokumentace SPA při nebezpečí zvláštních povodní pro VD IV. kategorie.

Ing. Jaroslav Kinkor, v. r.
ředitel odboru ochrany vod

1 Mezní hodnota je limitní očekávaná hodnota jevu nebo skutečnosti pro zvolený zatěžovací stav.

2 Kritická hodnota je hodnota sledovaného jevu nebo skutečnosti, jejíž výskyt vzbuzuje obavy o bezpečnost díla a při které se proto předepisuje použít nouzových opatření.

3 Pro účely technickobezpečnostního dohledu se VD zařazují podle faktoru rizika do čtyř kategorií I. až IV. Podrobnosti určuje § 3 Vyhlášky 62/75 Sb. o TBD.

4 Zařazení díla do příslušné kategorie ve smyslu Vyhl. 62/75 Sb. podle významu a stupně ohrožení pod dílem.

5 Ve smyslu Metodického pokynu OOV MŽP k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní (Věstník MŽP, 04/99)

6 Obecně lze očekávat, že přísluší havárii vzdouvacího tělesa za extrémní hydrologické situace.

Metodický pokyn pro stanovení účinků ZPV

Příloha č. 1 (OK-Vestnik_MZP-2000-07_priloha01.gif)

[Příloha č. 2](#) (OK-Vestnik_MZP-2000-07_priloha02.gif)

[Příloha č. 3](#) (OK-Vestnik_MZP-2000-07_priloha03.gif)

METODICKÝ POKYN

Odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k používání odmašťovacích kapalin a emulgačních přípravků při likvidaci ropných havárií

Odmašťovací kapaliny a emulgační přípravky jsou vesměs koncentrované roztoky na bázi tenzidů a dalších pomocných látek. Přípravky, které navíc obsahují biologickou složku, jsou doplněny i o sloučeniny dusíku a fosforu jako zdroje živin. Aplikace těchto látek je vhodná pouze do prostředí, které tvoří uzavřený cyklus zabezpečený čištěním odpadních vod. Aplikace těchto látek do volného prostředí obsahující ropné látky má za následek změnu formy výskytu ropných látek – z formy volné fáze omezeně rozpustné ve vodě dochází použitím odmašťovacích kapalin k tvorbě stabilní emulze, čímž se zvyšuje rozpustnost ropných látek ve vodě a zvyšuje se i rychlost pronikání emulgovaných ropných látek prostředím (povrchové a podzemní vody). Aplikací odmašťovacích látek tedy nedochází k likvidaci ropných látek, ale k přeměně formy jejich výskytu. Ropné látky se tak převádějí do formy více rozpustné, která se navíc v prostředí šíří rychleji. Při aplikaci odmašťovacích kapalin na ropné látky plovoucí na volné hladině vodního toku se zcela ruší účinnost záchytu ropných látek na norných stěnách apod. Znečištění se tak převede na rozpustnou formu, kterou nelze zachytit a odstranit na norných stěnách. Rovněž při aplikaci na terén se zvyšuje rychlost migrace ropných látek a může docházet k nezabezpečenému a nekontrolovanému šíření těchto látek v prostředí.

Odmašťovací kapaliny a emulgační přípravky je třeba z hlediska ochrany vod posuzovat v souladu s § 25 odst. 1 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, jako látky, které nejsou odpadními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových a podzemních vod. Každý, kdo s nimi zachází (mimo uzavřený cyklus, kde jsou součástí odpadních vod) je povinen činit taková opatření, aby nevnikaly do povrchových nebo podzemních vod nebo aby neohrozily jejich jakost nebo zdravotní nezávadnost.

Odmašťovací kapaliny a emulgační přípravky se nesmí použít pro likvidaci havarijního znečištění ropnými látkami v prostředí:

- vodních toků
- nezpevněných ploch, zejména v prostředí s možným ohrožením povrchových a podzemních vod
- ploch a komunikací odvodněných kanalizací nebo odvodněných na nezpevněný terén nebo do povrchových vod.

V tomto prostředí je vhodné použít k odstranění ropných látek pouze pevných sorbentů.

Použití odmašťovacích kapalin a emulgačních přípravků je vhodné pouze v uzavřených systémech za předpokladu, že vzniklé odpadní vody jsou likvidovány na čistírně odpadních vod, která je technologicky vybavená k odstraňování emulgovaných ropných látek.

**Ing. Jaroslav Kinkor, v. r.
ředitel odboru ochrany vod**

SDĚLENÍ sekretariátu rozkladové komise o některých správních rozhodnutích ministra životního prostředí

č. 8/2000

Prodloužení povolení ke geologickým pracím

k § 4 odst. 1 a odst. 3 zákona ČNR č. 62/1988, o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů

I. Ustanovení § 4 odst. 3 zákona o geologických pracích nezakládá pro držitele povolení právní nárok na prodloužení platnosti tohoto povolení.

II. Při rozhodování o prodloužení povolení ke geologickým pracím musí správní orgán podle ustanovení § 4 odst. 1 především respektovat dnes již schválenou Surovinovou politiku vlády v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, z níž vyplývá, že není zájem na povolování geologického průzkumu a těžby zlata, neboť zdroje zlata představují toliko rezervu pro eventuální ekologicky příznivé využití v budoucnosti.

III. Obcím je v řízení o povolování geologických pracích přiznáno postavení účastníků z důvodu ochrany veřejného zájmu, nikoliv pro ochranu zájmů ekonomických. Námitka týkající se poškození zájmů obcí s ohledem na ztrátu úhrady z plochy průzkumného území je tudíž zcela irelevantní.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 15. 3. 2000, č.j. M/100156/00, SRK/140/R-944/00)

Ministerstvo podle ustanovení § 4 odst. 3 zákona o geologických pracích nevyhovělo rozhodnutím ze dne 29. 11. 1999 žádosti společnosti s r. o. o prodloužení doby platnosti povolení geologických prací pro vyhledávání a průzkum vyhrazených nerostů, z nichž je možno průmyslově vyrábět zlato, v průzkumném území V.

Své zamítavé rozhodnutí opřelo zejména o negativní stanoviska dvou obcí a jednoho občanského sdružení, které byly v řízení vyzvány, aby se k věci vyjádřily. Občanské sdružení přitom poukázalo zejména na usnesení vlády č. 516 ze dne 26. 5. 1999. Předmětné usnesení zohledňuje ve svém rozhodnutí i ministerstvo, které odkázalo především na ustanovení, v němž je mimo jiné zakotveno, že těžba zlata na území České republiky není minimálně do doby schválení surovinové politiky žádoucí, a vláda proto nemá zájem na povolování geologických prací na jeho vyhledávání a průzkum. Ministerstvo v závěru svého rozhodnutí dodalo, že dne 11. 11. 1999 zaslala společnost s r.o. žádost o prodloužení lhůty správního řízení do 11. 1. 2000 z důvodu doložení nových skutečností, zejména kladných stanovisek obou dotčených obcí. K této žádosti nemohlo ministerstvo přihlédnout, protože by již uplynula platnost předmětného povolení a nelze jednat o prodloužení platnosti již neplatného povolení. Ministerstvo poukazuje na to, že vyjádření obou obcí už obdrželo, a nepředpokládá, že by měla být v krátké době změněna.

Proti tomuto rozhodnutí podala společnost s r. o. dne 22. 12. 1999 včas rozklad. Podle ní obě dotčené obce zaslaly nesouhlasná vyjádření starostů obcí ovlivněná stanoviskem okresního úřadu, kde vedoucí referátu životního prostředí ústně nedoporučil pokračování průzkumných prací. Uvádí, že po následném projednání zastupitelstva obcí vyslovila s prodloužením povolení k provádění geologických prací v průzkumném území V souhlas. Obě kladná stanoviska přiložil odvolatel

k podanému rozkladu. Dále namítl, že, pokud bude rozklad zamítnut, dojde k poškození zájmů obcí s ohledem na výši úhrady za průzkumné území.

Ministr životního prostředí podle ustanovení § 59 odst. 2 správního řádu rozklad zamítl a rozhodnutí ministerstva ze dne 29. 11. 1999 potvrdil.

Z odůvodnění:

Ustanovení § 4 odst. 3 zákona o geologických pracích nezakládá pro držitele povolení právní nárok na prodloužení platnosti tohoto povolení. Z uvedeného ustanovení toliko vyplývá možnost dobu platnosti povolení prodloužit. V tomto ohledu nebyla zjištěna nezákonnost napadeného rozhodnutí.

Správní orgán musí samozřejmě ve smyslu § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 34 odst. 5 správního řádu při posuzování žádosti zvažovat všechny relevantní skutečnosti, které jsou pak podkladem pro rozhodnutí. Předmětná správní úvaha se řídí především zájmy životního prostředí ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 zákona o geologických pracích, zájmy jednotné surovinové politiky ve smyslu ustanovení § 4 odst. 5 a rovněž stanovisky obcí ve smyslu ustanovení § 4 odst. 6. Při rozhodování v této věci je tedy nutné respektovat dnes již schválenou Surovinovou politiku vlády v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, z níž vyplývá, že není zájem na povolování geologického průzkumu a těžby zlata, neboť zdroje zlata představují toliko rezervu pro eventuální ekologicky příznivé využití v budoucnosti. K důvodům uvedeným v usnesení vlády č. 516 přibyla skutečnost, že není potřebné provádět další geologické průzkumy, protože surovinová základna státu, čítaje v to i zlato, je na značném stupni prozkoumatelnosti a je pro stávající potřeby dostatečná. Z hlediska tohoto argumentu je méně významná skutečnost, že záporná stanoviska obcí se dodatečně změnila ve stanoviska kladná, tedy ve prospěch prodloužení.

Námítka týkající se poškození zájmů obcí s ohledem na ztrátu úhrady je zcela irelevantní. Obcím je přiznáno postavení účastníků v tomto řízení z důvodu ochrany veřejného zájmu, nikoliv pro ochranu zájmů ekonomických. Úhrada z plochy průzkumného území má povahu kompenzační. V tomto smyslu jsou ekonomické výhody obcí záležitostí akcesorickou, nesměrodatnou pro vlastní rozhodování.

Kromě toho je třeba připomenout, že nevyhověním žádosti o prodloužení doby platnosti povolení jsou v podstatě chráněny i zájmy žadatele, neboť dojde k zamezení vynakládání finančních prostředků za situace, kdy je velmi nepravděpodobné, že následná těžba bude povolena.

č. 9/2000

Zrušení povolení ke geologickým pracím

k § 4 zákona ČNR č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů

Přestože zákon o geologických pracích neupravuje výslovně institut zrušení povolení na žádost oprávněného subjektu, vyplývá tato možnost z obecných zásad právních. Na zrušení platnosti povolení však není právní nárok.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 15. 3. 2000, č.j. M/100157/00, SRK/142/R-939/00)

Rozhodnutím ze dne 3. 12. 1999 ministerstvo nevyhovělo žádosti akciové společnosti o zrušení povolení k vyhledávání a průzkumu vyhrazeného nerostu hořlavého zemního plynu v průzkumném

území Š. Ministerstvo při rozhodování o této věci vycházelo zejména ze skutečnosti, že zákon o geologických pracích neumožňuje správnímu orgánu zrušit platnost pravomocného povolení geologických prací na základě žádosti. Ministerstvo se domnívá, že není věcně příslušné k takovému zrušení, neboť podle čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Dle názoru ministerstva se zákonodárce podrobně zabýval platností a zrušením platnosti povolení geologických prací, a nedefinování možnosti zrušení povolení na základě žádosti tedy ministerstvo nepovažuje za opomenutí. Dále uvedlo, že je zcela na vůli společnosti, zda požaduje povolení na kratší dobu s tím, že jej podle dosažených výsledků bude chtít prodloužit, nebo zda požaduje povolení na delší dobu. Ministerstvo poukázalo i na to, že povolení geologických prací v sobě zahrnuje nejen přednostní právo provádět geologické práce, ale i řadu povinností, nikoliv však povinnost tyto práce provádět. Povolením geologických prací získávají konkrétní práva a povinnosti také další účastníci řízení – obce. Jejich zásadním právem je obdržet úhradu z plochy průzkumného území v závislosti na době platnosti povolení. Zrušením povolení by obce mohly ztratit příjem, se kterým již ve svých rozpočtech počítaly.

Proti tomuto rozhodnutí podala akciová společnost včas rozklad, v němž namítla, že smyslem její žádosti bylo vzdání se výlučného průzkumného práva, což lze formálně považovat za “negativní prodloužení” s tím, že pokud zákon připouští změnu platnosti povolení prodloužením, ale o zkrácení nehovoří, nelze tuto skutečnost chápat jako zákonný zákaz, ale jako prostor pro úpravu vzájemných práv odchylně od zákona ve smyslu § 2 odst. 2 občanského zákoníku. Akciová společnost dále uvedla, že ministerstvo porušuje čl. 2 Ústavy, neboť nutí podnikatele k činnosti, aniž mu k tomu zákon dává právo. Dle názoru akciové společnosti ministerstvo odmítlo přijmout zásadu “co není zakázáno, je dovoleno”. Finanční úhradu obcím nepovažuje akciová společnost za plánovaný příjem do rozpočtu obcí, nýbrž za náhradu za určité vícepráce, které pro ně vznikají prováděnou průzkumnou činností. Je proto přirozené, že ukončením průzkumu, kdy jsou rovněž ukončeny i tyto vícepráce, zaniká i důvod tuto úhradu dále platit.

Ministerstvo v souladu s § 56 správního řádu vyrozumělo o obsahu podaného rozkladu ostatní účastníky řízení a vyzvalo je, aby se k němu ve stanovené lhůtě vyjádřili. Své nesouhlasné stanovisko ke zrušení platnosti povolení potvrdila obec Š, nesouhlasná vyjádření zaslaly i město O a obec M.

Ministr životního prostředí podle ustanovení § 59 odst. 3 správního řádu zrušil rozhodnutí ministerstva ze dne 3. 12. 1999 a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Pokud zákon o geologických pracích přímo a explicitně v ustanovení § 4 neupravuje možnost zrušení vydaného povolení, popř. zkrácení doby jeho platnosti, jde v podstatě o mezeru v zákoně, která tam nastala zřejmě nedopatřením. Neexistuje-li právní norma, která by na daný případ dopadala, připouští právní teorie užití tzv. analogie, a to buď analogie legis, tj. analogie podle obdobných ustanovení téhož zákona, nebo analogie iuris, tedy podle obecných zásad, na kterých stojí právní řád. V daném případě se jedná o první situaci, protože zákon o geologických pracích umožňuje dobu platnosti povolení prodloužit (§ 4 odst. 2). Kromě toho zde platí i obecný právní princip spočívající v přesvědčení, že pokud existuje právo požádat o oprávnění, je v něm též implicitně zahrnuto právo požádat o zrušení oprávnění a s ním souvisejících povinností.

Je však třeba zdůraznit, že na zrušení platnosti povolení není právní nárok. Je věcí správní úvahy ministerstva, zda ke zrušení přistoupí. Správní orgán musí samozřejmě ve smyslu § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 34 odst. 5 správního řádu při posuzování žádosti zvažovat všechny relevantní skutečnosti, které jsou pak podkladem pro rozhodnutí. Předmětná správní úvaha by však neměla být

ovlivněna tím, že s platností povolení jsou spojeny nějaké další výhody pro obce, které jsou daným průzkumným územím dotčeny. Obcím je přiznáno postavení účastníků v tomto řízení z důvodu ochrany veřejného zájmu, nikoliv pro ochranu zájmů ekonomických. Úhrada z plochy průzkumného území má povahu kompenzační. Z těchto důvodů jsou ekonomické výhody obcí záležitostí akcesorickou, nesměrodatnou pro vlastní rozhodování. Navíc je nutno připomenout, že ustanovení o těchto úhradách bylo dodatečně novelizací připojeno do ustanovení § 4b zákona o geologických pracích a že se patrně opomenulo v této souvislosti upravit i ustanovení § 4 a zmínit se o možnosti vydané povolení zrušit, resp. zkrátit dobu platnosti tohoto povolení.

Za další důvod hovořící ve prospěch možnosti zkrácení doby platnosti povolení lze považovat i skutečnost, že tím dojde k odstranění blokování tohoto území pro případného dalšího zájemce o geologický průzkum.

Rozhodování o žádosti se vrací správnímu orgánu prvního stupně proto, že je zapotřebí zjistit, zda byly splněny všechny povinnosti a respektovány i všechny podmínky s povolením související. Přitom je správní orgán ve smyslu § 59 odst. 3 správního řádu vázán právním názorem odvolacího orgánu, spočívajícím v tom, že je možné dobu, na niž bylo povolení geologických prací vydáno, zkrátit.

č. 10/2000

Umístění příkrmovacího zařízení v národní přírodní rezervaci Ransko

k § 44 odst. 2 a § 90 odst. 4 zákona ČNR č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

k § 23 odst. 2 zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

k § 3 písm. e) vyhlášky MŽP č. 17/1997 Sb., kterou se vyhláší národní přírodní rezervace Ransko a stanoví její bližší ochranné podmínky

Podle ustanovení § 90 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny jsou tento zákon a předpisy vydané k jeho provedení zvláštními předpisy ve vztahu k předpisům o myslivosti. Nelze se proto dovolávat povinnosti vyplývající z ustanovení § 23 odst. 2 zákona o myslivosti, pokud je to v rozporu s ochrannými podmínkami zvláště chráněného území.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 15. 3. 2000, č.j. M/100158/00, SRK/76/R-928/00)

Rozhodnutím ze dne 9. 9. 1999 ministerstvo nevyhovělo žádosti družstva obcí o souhlas ve smyslu § 44 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny a podle § 3 písm. e) vyhlášky MŽP č. 17/1997 Sb., kterou se vyhláší národní přírodní rezervace Ransko a stanoví její bližší ochranné podmínky (dále jen "vyhláška"), ke zřízení krmného zařízení na území Národní přírodní rezervace Ransko na pozemku v k. ú. Staré Ransko.

Ministerstvo při svém rozhodování vycházelo z ustanovení výše citované vyhlášky a z vyjádření Správy chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy, kterým Správa CHKO nedoporučila souhlas udělit. Národní přírodní rezervace Ransko (dále jen "NPR Ransko") byla zřízena za účelem zachování souboru přírodě blízkých různorodých lesních ekosystémů zahrnujících početnou skupinu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Pro splnění tohoto účelu byly ve vyhlášce zakotveny bližší ochranné podmínky, mimo jiné tak bylo stanoveno, že volné příkrmování zvěře, zřizování krmelců, zásypů a mysliveckých zařízení nelze s výjimkou posedů provádět bez souhlasu ministerstva (§ 3 písm. e) vyhlášky). Při rozhodování o souhlasu je přitom nutno dbát ustanovení § 28 odst. 2 zákona

o ochraně přírody a krajiny, kde je zakotveno, že využívání národní přírodní rezervace je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí. Jak prvoinstanční orgán ve svém odůvodnění dále uvádí, cíleným hospodařením s minimálním narušováním rovnováhy na území NPR Ransko by se tedy mělo dospět k vyváženému společenstvu. Vybudování krmného zařízení a příkrmování černé zvěře na území NPR Ransko je z tohoto pohledu nežádoucí činností v tomto území. Okolí krmelišť se zbytky nekonzumované potravy a vyšší koncentrací výkalů je znehodnoceno ruderalizací, ať je zabezpečeno jakkoliv. Koncepti chovu černé zvěře, dle níž je třeba zřídit krmná zařízení na každých 500 ha lesní půdy, nelze ve zvláště chráněných územích uplatňovat. Na základě uvedeného rozhodl správní orgán prvního stupně souhlas neudělit.

Proti tomuto rozhodnutí podalo družstvo obcí včas rozklad, v němž namítá, že NPR Ransko je legitimní součástí honitby Staré Ransko, kde je rozhodnutím OÚ v městě H. stanoven stav černé zvěře a tu je třeba v souladu se zákonem o myslivosti řádně příkrmovat. Jestliže nebude umožněno příkrmovat zvěř tam, kde má přirozené stanoviště, není družstvo schopno dodržet ustanovení zákona o myslivosti, zejména § 23 odst. 2 a 3. Jak dále uvádí, rozhodnutí o neudělení souhlasu nutí družstvo porušovat schválenou koncepci chovu černé zvěře.

K podanému rozkladu sdělily svá stanoviska obec H. a obec K. Obec K. ve svém vyjádření uvádí, že plně podporuje odvolání družstva obcí proti rozhodnutí ministerstva. Obec H. uvádí, že souhlasí se záměrem družstva obcí zřídit v NPR Ransko krmné zařízení pro černou zvěř s tím, že pokud se bude tato zvěř držet v lese na přirozených stanovištích, poklesnou škody na polních kulturách.

Ministr životního prostředí podle ustanovení § 59 odst. 2 správního řádu rozklad zamítl a rozhodnutí ministerstva ze dne 9. 9. 1999 potvrdil.

Z odůvodnění:

Prvoinstanční správní orgán rozhodl správně, když žádosti o vydání souhlasu ke zřízení krmného zařízení nevyhověl. Věcný důvod pro udělení souhlasu totiž nebyl shledán. Umístěním příkrmovacího zařízení by byly porušovány podmínky ochrany NPR Ransko, která byla vyhlášena za účelem zachování souborů přírodě blízkých různorodých lesních ekosystémů zahrnujících početnou skupinu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Je proto žádoucí, aby se na území NPR Ransko zdržovalo jen tolik zvěře, kolik umožní přirozená úživnost tohoto území. Kolem krmného zařízení se koncentruje zvěř, která je jinak rozptýlena po celém území, dochází zde ke zvýšené nitrifikaci půdy, což společně se zbytky rozkládající se potravy roznesené po okolí podmiňuje nadměrný růst agresivních ruderalních druhů rostlin. Ty pak neumožňují růst druhům, které zde mají přirozené stanoviště. Je nesporné, že problematiku krmení černé zvěře je možno řešit jiným způsobem, mimo vlastní území NPR Ransko a její ochranné pásmo. Koncepti chovu černé zvěře (včetně pokynu ke zřízení krmných zařízení na každých 500 ha) je proto třeba vztáhnout k celkové honitbě. V honitbě družstva obcí je pak možno umístit krmelec za hranicemi ochranného pásma NPR Ransko. Rozhodnutí je plně v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a rovněž tak v souladu s ustanovením § 3 vyhlášky MŽP č. 17/1997 Sb., kterou byla vyhlášena NPR Ransko a stanoveny její bližší ochranné podmínky.

V Praze dne 16. května 2000

JUDr. Jiří Šembera, CSc., v. r.
ředitel sekretariátu rozkladové komise

SDĚLENÍ odboru ochrany přírody Ministerstva životního prostředí k nové právní úpravě stráže přírody

Dne 1.1.2000 nabyl účinnosti zákon č. 238/1999 Sb, který nově upravil postavení myslivecké, lesní, vodní a rybářské stráže a stráže přírody a kterým byl novelizován mimo jiné zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Podstatnou skutečností je, že na základě zákona č. 238/1999 Sb. získala stráž přírody (a to jak strážce, tak zpravodaj) postavení veřejného činitele. Z toho plyne na jedné straně větší právní ochrana, ale na druhé straně zvýšená odpovědnost (viz zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, hlava třetí a § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů).

Podmínky, které musí splňovat strážce přírody, se nijak výrazně nezměnily. Zůstává podmínka státního občanství ČR, bezúhonnosti, zdravotní způsobilosti a prokázání patřičných znalostí a dále podmínka výkonu funkce zpravodaje nejméně po dobu dvou let. Nově se upravuje pouze věková hranice, která se zvýšila na 21 let, a mírně se změnila formulace slibu. Časté dotazy směřující k otázce, jak má orgán ochrany přírody ověřovat bezúhonnost a zdravotní způsobilost. Odpověď je jednoznačná - k prokázání bezúhonnosti předloží adept výpis z Rejstříku trestů (opis z Rejstříku trestů nejsou oprávněny orgány ochrany přírody vyžadovat – viz § 10 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů) a k prokázání zdravotní způsobilosti potvrzení od lékaře, že je schopen strážní službu vykonávat. Státní občanství ČR, věk a způsobilost k právním úkonům se prokazují předložením občanského průkazu (ke způsobilosti k právním úkonům viz § 4 odst. 3 zákona č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, od 1.7.2000 pak § 2 odst. 3 a § 3 odst. 3 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech).

Nově jsou však tyto podmínky stanoveny i pro zpravodaje. Zpravodaj splnění podmínek prokazuje stejným způsobem jako strážce.

Z čl. VII zákona č. 238/1999 Sb. plyne, že pokud člen stráže přírody (strážce i zpravodaj) k 1. 1. 2000 nesplňoval podmínku věku, státního občanství ČR, bezúhonnosti, způsobilosti k právním úkonům nebo zdravotní způsobilosti, jeho ustanovení automaticky zaniklo tímto datem.

Pro splnění ostatních podmínek, tj. složení slibu a prokázání patřičných znalostí, je stanovena lhůta šesti měsíců od účinnosti zákona č. 238/1999 Sb., tj. do 1.7.2000. Byť je změna formulace slibu nepatrná, je třeba, aby všichni členové stráže složili slib znovu. Úprava prokazování znalostí ve vyhlášce MŽP č. 295/1992 Sb. zůstává nedotčena. Postačí proto pokud člen stráže přírody prokázal znalosti v souladu s touto vyhláškou, a to i před účinností zákona č. 238/1999 Sb. Pokud člen stráže tyto podmínky splnil, není třeba jej znovu ustanovovat. Výkon funkce stráže v takovém případě automaticky pokračuje (ustanovení stráže nezaniklo).

Vzhledem k tomu, že stávající úprava v § 20 vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., je nyní v rozporu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 238/1999 Sb., připravil odbor ochrany přírody její novelu. S ohledem na to, že se připravuje novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a současně s ní i zcela nové prováděcí předpisy k tomuto zákonu, je rozsah novely vyhlášky MŽP č. 295/1992 Sb. minimální. Tato novela, jejíž návrh, je již ve vládě, by měla změnit stávající úpravu tak, že u strážce bude zcela odstraněna podmínka výkonu činnosti zpravodaje a u zpravodaje by mělo být stanoveno, že ověření znalostí se prokazuje pohovorem. Dále se bude měnit průkaz strážce, neboť strážcům přibyla nová oprávnění. Odznak strážce ani průkaz zpravodaje se nemění.

SDĚLENÍ sekce politiky životního prostředí Ministerstva životního prostředí o publikování materiálu

“Pravidla pro projekty pilotní fáze společně realizovaných opatření (AIJ)”

V souladu Kjótským protokolem Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (dále jen Úmluva) MŽP ČR upravuje pravidla pro projekty pilotní fáze společně realizovaných opatření (AIJ) v ČR:

1. Projekty AIJ (Activities Implemented Jointly) jsou pilotní společně zaváděná opatření na snižování emisí skleníkových plynů mezi státy Dodatku I podle Kjótského protokolu Úmluvy. Jde o takové projekty, kde zahraniční investor realizuje ve spolupráci s domácím partnerem (realizátorem projektu) projekt vedoucí k významnému snížení emisí skleníkových plynů.
2. Realizátor projektu požádá MŽP ČR, aby uznalo projekt jako AIJ. Projekt bude předložen ve formě dotazníku Jednotný formulář zprávy: pilotní fáze společně zaváděných opatření (Uniform Reporting Format: Activities Implemented Jointly Under the Pilot Phase) (k dispozici na MŽP). Dotazník bude předložen v anglickém (v jednom výtisku) i v českém jazyce (ve třech stejnopisech) a v elektronické formě.
3. K žádosti musí být přiloženo vyjádření zahraničního partnera z investorské země a předběžný souhlas příslušného orgánu investorské země kompetentního k AIJ aktivitám.
4. Jako projekty AIJ lze navrhovat takové investiční projekty nebo skupiny projektů, které splňují platné zákony České republiky a povedou ke snížení emisí skleníkových plynů o minimálně 10 % oproti referenční hladině (původní stav, příp. hypotetická hladina u nových zařízení). Projekt současně nesmí vést k přenosu znečištění mezi jednotlivými složkami životního prostředí (ovzduší – voda – půda).

Jako prioritní oblasti pro projekty AIJ byly stanoveny následující oblasti:

- Využívání obnovitelných zdrojů energie
- Úspory tepla při vytápění budov (zateplování, regulace) ve veřejném sektoru
- Úspory tepla při vytápění budov (zateplování, regulace) v obytných budovách
- Využívání odpadního průmyslového tepla u stávajících zařízení
- Budování sběrných systémů skládkového plynu u starých skládek a jeho energetické využití
- Plynofikace veřejné dopravy
- Zalesňování

Nejsou vyloučena ani další zařízení vedoucí k výraznému snížení emisí skleníkových plynů.

5. Žadatel musí specifikovat zdroje financování a jejich zajištění s vymezením podílu partnera z investorské země.

6. Předložený projekt musí obsahovat následující informace, podle kterých bude projekt hodnocen:

- a) transparentní výpočet referenční (původní) úrovně emisí skleníkových plynů, u nově budovaných zdrojů tepla a energie se referenční úroveň stanoví hypoteticky,
- b) redukce emisí skleníkových plynů,
- c) ekonomická efektivnost projektu (jednotkové náklady na snížení emisí skleníkových plynů),
- d) další environmentální efekty.

Dále budou při hodnocení projektu hodnocena následující kritéria:

- i) podmínka “dodatečnosti”, tj. takového snížení emisí skleníkových plynů z dané technologie, ke kterému by bez realizace projektu nemohlo dojít. Z dalšího řízení budou předem vyloučeny návrhy projektů, které budou zaměřeny na splnění podmínek daných příslušnými zákony z oblasti životního prostředí,
- ii) soulad s prioritami Státní politiky životního prostředí a s prioritami Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie,
- iii) podmínka “nejlepší dostupné technologie”,
- iv) přínos pro rozšíření know-how a nových technologií v ČR,
- v) soulad s makroekonomickou politikou, a to jak na národní, tak i regionální úrovni (např. růst zaměstnanosti).

7. V rámci projektů nebudou ve smyslu definice AIJ převáděny žádné emisní kredity na realizátora projektu ani na zahraničního investora.

8. V případě schválení projektu jako AIJ realizátor každoročně předloží zprávu o průběhu projektu ve formě odpovídající požadavkům sekretariátu UNFCCC (informace – Národní referenční centrum pro AIJ/JI) do 30. 5. Po odsouhlasení zprávy MŽP (do 30 dnů) bude zpráva zaslána na Sekretariát UNFCCC.

9. Při nedodržení parametrů schváleného projektu může být projekt jako AIJ zrušen ze strany MŽP. Důsledky z toho plynoucí nese realizátor projektu v plné výši.

Žádosti mohou být zasílány na adresu:

Národní referenční centrum pro AIJ/JI, Odbor integrovaného financování, Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10.

Národní referenční centrum (NRC) se do 20 kalendářních dnů vyjádří k formálním náležitostem předloženého projektu. Neúplnou žádost vrátí předkladateli k přepracování s lhůtou 10 dnů na doplnění. NRC do 10 dnů posoudí doplněnou žádost a kompletní žádosti předá odborné komisi pro posuzování projektů AIJ (dále jen Komise). Projekty musí být předloženy nejméně 70 dnů před jednáním Komise, aby členové Komise měli k dispozici 30 dnů na posouzení projektů. NRC zároveň zveřejní stručné charakteristiky předložených projektů na internetové stránce MŽP (<http://www.env.cz>) k vyjádření veřejnosti.

Komise bude zasedat dvakrát ročně (květen, listopad) a z předložených nabídek doporučí ministroví ŽP projekty AIJ. Komise při svém rozhodování přihlédne k odhadu možného ročního emisního potenciálu pro Kjótské mechanismy. Konečné schválení projektů AIJ je v pravomoci ministra ŽP, proti rozhodnutí ministra se nelze odvolat.

Termíny jednání Komise a aktuální informace budou zveřejněny ve Věstníku MŽP a na internetové stránce MŽP. Informace poskytně také Národní referenční centrum.

První jednání odborné komise pro posuzování projektů se bude konat v listopadu 2000. Realizátoři projektů předloží žádosti o uznání projektů jako AIJ do 31. srpna 2000.

Ing. Lubomír Petružela, CSc., v. r.
náměstek ministra - ředitel sekce politiky životního prostředí

Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10-Vršovice, telefon (02) 6712 1111 | Vedoucí redaktor JUDr. Jan Příbyl | Lektoruje: PhDr. Petr Galuška | Administrace a objednávky: Vydavatelství a nakladatelství Práce, s. r. o., PP 747, Václavské náměstí 17, 112 58 Praha 1, tel.: 02/3337 4780, fax: 809 835 | Roční předplatné Věstník&Zpravodaj MŽP s přílohou EIA 350,- Kč | Roční předplatné samostatného Věstníku MŽP 300,- Kč | Sazba: Bohuslav Křeček, polygrafická činnost | Vytiskla tiskárna PB tisk Příbram | Vychází 12x ročně | Podávání novinových zásilek povolila Česká pošta, státní podnik, odštěpný závod Praha č.j. 6515/99 - P ze dne 24. 9. 1999 | Hlavní distributor: ALQ plus, s. r. o.

ISSN 0862-9013